

การใช้วิจัยเป็นฐานในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถ
ในการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาปริญญาโท
Research-Based Learning Activity Development to Enhance Curriculum
Development Ability for Master's Degree Students

สุพรรณา สุวรรณชาติ¹, ปาลิดา สายรัตน์ทอง พัฒนพิชัย^{2*}, สินี คูหามุข²
Supansa Suvanchatree¹, Palida Sairatthong Patanapichai^{2*}, Sinee Khuhamuc²

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

181 ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000 ประเทศไทย

¹Master of Education (Curriculum and Instruction)

Faculty of Education, Prince of Songkla University

181 Charoenpradit Rd., Rusamilae, Muang District, Pattani province, 94000, Thailand

²หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

181 ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000 ประเทศไทย

²Bachelor of Education (Elementary Education)

Faculty of Education, Prince of Songkla University

181 Charoenpradit Rd., Rusamilae, Muang District, Pattani province, 94000, Thailand

รับบทความ: 5 ตุลาคม 2568 ปรับปรุงบทความ: 3 มีนาคม 2569 ตอปรับตีพิมพ์บทความ: 22 เมษายน 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาปริญญาโท และ 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการพัฒนา
หลักสูตรด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาปริญญาโท กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษา
ปริญญาโทชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จำนวน 16 คน ที่ลงทะเบียนรายวิชา 270-512

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

อีเมล: palida.s@psu.ac.th

ปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน 2) แบบวัดความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร 3) แบบบันทึกการสะท้อนคิด และ 4) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานผ่านแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ทั้ง 5 แผนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาปริญญาโทหลังจากเรียน (Mean= 11.43, SD. = 2.70) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน (Mean= 9.37, SD. = 2.24) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมทั้ง 3 หลักสูตรที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานผ่านการพิจารณาความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า มีความเหมาะสมทั้ง 3 หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ

ความสามารถ การพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมเรียนรู้ วิจัยเป็นฐาน นักศึกษาปริญญาโท

Received: October 5, 2025

Revised: March 3, 2026

Accepted: April 22, 2026

Abstract

This study aimed to 1) develop research-based learning activities to enhance the curriculum development ability of Master's degree students, and 2) examine their ability in curriculum development through the research-based learning activity of Master's degree students. The participants were 16 first year Master's degree students in the Curriculum and Instruction program who were enrolled in the course 270-512: Curriculum Development Practicum during the second semester of the 2024 academic year. The research instruments consisted of 1) a set of instructional plans based on research-based learning, 2) a curriculum development ability assessment form, 3) reflective thinking journals, and 4) a curriculum appropriateness evaluation form. Data were analyzed using dependent t-tests. The findings were as follows: 1) The learning activity in all five instructional plans developed through research-based learning were found to be highly appropriate, as evaluated by the experts. 2) Students' ability in curriculum development significantly increased after participating in research-based learning activities. The posttest mean score (M = 11.43, SD = 2.70) was significantly higher than the pretest mean score (M = 9.37, SD = 2.24), with statistical significance at the .05 level and the three training curricula developed by the students during the course were evaluated by three experts and all were rated at the highest level of appropriateness.

Keywords

Ability, Curriculum Development, Activity, Research-based Learning, Graduate Students

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตหรือปัจจุบันที่มักจะนิยามด้วยคำว่า “VUCA World” ที่หมายถึง ความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) ความคลุมเครือ (Ambiguity) ของสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนพัฒนาการของวิทยาการสมัยใหม่ที่เป็นศาสตร์บูรณาการและข้ามวัฒนธรรม ซึ่งกระทบต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของมนุษย์ (สุพจน์ อิงอาจ, 2564) การจัดการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มุ่งเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในการรับมือกับโลก VUCA ที่แปรเปลี่ยนผันส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะและความสำคัญในศตวรรษที่ 21 ในการเผชิญสถานการณ์ปัญหา และนำสิ่งที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วัฒนาพร กระจับทุกซ์, 2563, 8-18) นอกจากนี้ จากการศึกษาข้อมูลทิศทางเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal: SDGs) กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงใกล้ชิดและส่งผลกระทบกับการพัฒนาประเทศมากขึ้น รวมถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและเสริมสร้างศักยภาพคนในประเทศให้มีสมรรถนะสูง เพื่อพลิกโฉมประเทศไปสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่ใช้นวัตกรรมเป็นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ, 2565, 69)

ความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยแบบก้าวกระโดดเพื่อให้ก้าวทันโลกในปัจจุบัน ถือได้ว่า การจัดหลักสูตรและนวัตกรรมการเรียนรู้ เป็นการเตรียมผู้เรียนไปสู่สังคมอนาคต มีความรู้ความสามารถในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความพร้อม โดยมีคำกล่าวที่ว่า “ความรู้จะมีอายุสั้น แต่คนจะมีอายุยืน” ในยุคที่เราสามารถพยากรณ์ความเป็นไปของโลกได้นั้น การศึกษามักจะมุ่งเป้าหมายในการผลิตหรือพัฒนาคนให้มีความฉลาดในด้านที่ใดวางเป้าหมายไว้ แต่ในยุคของ VUCA เป็นยุคที่เราไม่สามารถพยากรณ์ความเป็นไปและความต้องการของโลกในอนาคตได้ เราจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปรับตัวได้ ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถเตรียมผู้เรียนซึ่งถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความพร้อมในการตั้งรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ จะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2563, 1-5; กรุงเทพมหานคร, 2566, 1-3) โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนนิมิตบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ มีความตระหนักถึงปัญหาของผู้เรียนที่มีความหลากหลาย และมุ่งพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตร และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับการพัฒนาผู้เรียนในบริบทที่เป็นอยู่อย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ, 2565, 69)

ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรมีความสำคัญต่อวิชาชีพครู ซึ่งถูกระบุไว้ในมาตรฐานความรู้ข้อที่ 3 ที่กล่าวไว้ว่า ครูต้องมีสมรรถนะการวิเคราะห์ จัดทำ ใช้ และพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (คุรุสภา, 2562, 1-5) และสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ในข้อที่ 2 การยกระดับคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566, 1-2) อีกทั้งยังสอดคล้องกับ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ เพียรวิทย์ ยินดีสุข (2562) ที่กล่าวถึง ทักษะ 7C ของครู 4.0 ไว้ใน C1: ทักษะการสร้างหลักสูตร (Curriculum Construction Skills) ว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อความก้าวหน้าในการพัฒนาการศึกษา และครูมืออาชีพ โดยเฉพาะครู 4.0 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และสามารถพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วนิตา ภูขำนิ, วัฒนา สุวรรณไตรย์ และไชยา ภาวะบุตร (2564, 155-169) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของครู เพื่อจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านนาตาลคำข่า พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูที่ถูกระบุไว้ในลำดับที่ 7 ครูต้องการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของนักศึกษาแล้วพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ขาดประสบการณ์ในการทำหลักสูตร เนื่องจากมีนักศึกษาที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพครู จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่หลักสูตรต้องเสริมสร้างความสามารถส่วนนี้ให้มีความเชี่ยวชาญ เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพ ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับของคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562 (คุรุสภา, 2562, 18-20) กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานความรู้ทางด้านเนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร ศาสตร์ การสอน และต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565 ได้พัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-Based Education) โดยมีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นบุคคลที่สามารถประยุกต์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ พัฒนาหลักสูตรที่เท่าทันการศึกษาร่วมสมัยบนพื้นฐานพหุวัฒนธรรมโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความหลากหลายของผู้เรียนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างนวัตกรรมด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ตามบริบทท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ตลอดจนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน ยึดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมหรือการปฏิบัติ (Active Learning) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กำหนดให้ใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning) เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมทางด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สนองตอบความหลากหลายของผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การวิจัย/นวัตกรรมที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และพัฒนาประเทศ (Research and Innovation Development: RID) (คณะศึกษาศาสตร์, 2565, 4-6)

การเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานถือเป็นหัวใจสำคัญ และมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเพราะส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนมีเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการใช้กระบวนการวิจัย ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งเนื่องจากเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ความจริงด้วยตนเองของผู้เรียน (ญาณิศา บุญจิตร, 2565, 81-96) และยังช่วยพัฒนาการตระหนักรู้เรื่องกระบวนการ และวิธีการในการค้นพบสืบเสาะหาความรู้ (Julieta & Luis, 2019, 1283–1295) สอดคล้องกับ กลยา สร้อยสิงห์ (2564, 381-396) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาทางด้านอุตสาหกรรมบริการ พบว่า นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา การสื่อสารและการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยในระดับมากขึ้นไป และยังสอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2567, 259-274) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตสาขาการบริหารการศึกษา โดยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานที่ได้พัฒนาขึ้น เน้นการปฏิบัติจริง มีการประเมินผลจากการทำวิจัยและการเขียนบทความ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และสามารถเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1

จากที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเป็นแนวทางที่มีความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา และสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ที่ใช้แนวทางดังกล่าวในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ดังนั้นถือได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติตามกระบวนการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนทำให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรืออีกลักษณะหนึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการวิจัยมาเป็นกระบวนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการคิด ทักษะการจัดการอย่างเป็นระบบ และทักษะการสื่อสาร (ทิศนา แคมมณี, 2562, 144-145; Seif, 2021, 1-3) ซึ่งสิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนคือ เป็นการพัฒนาความภาคภูมิใจในใจตนเอง (Self-Esteem) เกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ ดังนั้น จากเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาปริญญาโท ในรายวิชาปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ฝึกการคิดขั้นสูง การทำงานเป็นทีม ตลอดจนทำให้เกิดการสร้างสร้งนวัตกรรมทางด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาปริญญาโท
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาปริญญาโท

ทบทวนวรรณกรรม (Literature Reviews)

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร ซึ่งหมายถึง กระบวนการที่มีระบบเป็นเหตุเป็นผลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น หรือกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม รวมทั้งมีการนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรควรดำเนินการแบบมีส่วนร่วมรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องคำนึงถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกันตามลำดับ โดยผลที่ได้ในแต่ละขั้นตอนด้วยกระบวนการวิจัยจะนำไปสู่การดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป เริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร การยกร่างสร้างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร รวมไปถึงการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพที่ดีที่สุด (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2564, 29)

ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษาในการจัดทำหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1) ความสามารถในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย การกำหนด ข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) ความสามารถในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาสาระ การกำหนดเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การกำหนดแนวทางในการใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ การกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผล การทดลองใช้หลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปใช้ 3) ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย การจัดทำเอกสารหลักสูตร การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร 4) ความสามารถในการประเมินผลหลักสูตร ประกอบด้วย การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินระหว่างนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลังการนำหลักสูตรไปใช้ และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร (จันทิมา หิรัญอ่อน, 2562, 105-225; สิทธิพล อาจอินทร์, 2563; ธีญาพร ก่องจันทร์, 2566, 103-112)

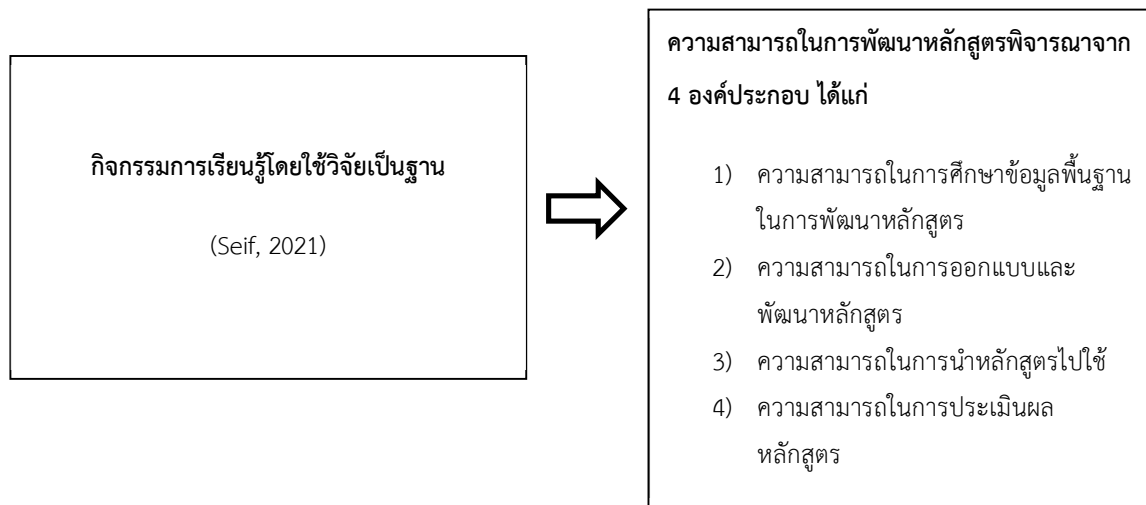
กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นการให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ มุ่งเน้นทักษะกระบวนการค้นคว้า พัฒนาการคิดวิเคราะห์และบูรณาการเนื้อหาความรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยมี 4 รูปแบบ ดังนี้ 1) ผู้สอนใช้

ผลการวิจัยในการสอน โดยผู้สอนให้นักศึกษาอ่านสาระสำคัญของงานวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ในการสอน ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น นำเนื้อหาที่เป็นผลการวิจัยมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และตั้งคำถามจากงานวิจัย ทั้งนี้เน้นกระบวนการวิจัยที่ผู้วิจัยใช้เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยด้วย 2) ผู้เรียนใช้ผลการวิจัยในการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ไปศึกษาค้นคว้างานวิจัยด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการเป็นผู้บริโภคงานวิจัย ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องเลือกงานวิจัยที่เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน หรือผู้สอนอาจจำเป็นต้องทำหน้าที่ย่อยงานวิจัยให้มีความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน 3) ผู้สอนใช้กระบวนการวิจัยในการสอน คือ ผู้สอนออกแบบการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยเข้าไปช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ต้องการ ซึ่งผู้สอนสามารถใช้กระบวนการวิจัยครบทุกขั้นตอน หรือใช้บางขั้นตอนตามความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ และข้อจำกัดที่มี 4) ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนรู้ คือ ให้ผู้เรียนลงมือวิจัยเอง อาจอยู่ในรูปของการทำรายงานเชิงวิจัย ทำวิจัยในประเด็นเล็ก ๆ หรือ เป็นผู้ช่วยวิจัยให้อาจารย์ผู้สอน โดยผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพที่สุดเท่าที่จะทำได้ (สุวัฒนา สงวนรัตน์, 2564, 645-659; ญาณิศา บุญจิตร, 2565, 81-96) การใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานในการพัฒนาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาปริญญาโท สอดคล้องกับหลัก Andragogy (Knowles, 1980, 43-44) เนื่องจากการส่งเสริมให้นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ใหญ่ได้นำตนเองและใช้ประสบการณ์วิชาชีพมาเป็นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการวิจัย

และเมื่อพิจารณาขั้นตอนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยพบว่า Seif (2021) ได้เสนอกระบวนการจัดกิจกรรมโดยใช้วิจัยเป็นฐาน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ระบุและชี้แจงปัญหา คำถาม ความท้าทาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน คือ การระบุและชี้แจงประเด็น ปัญหา ความท้าทาย และคำถามสำหรับการอภิปรายและการสำรวจ ผู้เรียนสามารถค้นหาความเกี่ยวข้องในงานที่ทำอยู่และมีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้งในกระบวนการเรียนรู้ 2) ค้นหาและประมวลผลข้อมูล ผู้เรียนได้รับมอบหมายให้ค้นหาอ่านอย่างละเอียด เพื่อประมวลผล และใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ระบุ (ในข้อที่ 1) และตั้งคำถามจากแหล่งข้อมูลตั้งแต่หนึ่งแหล่งขึ้นไปในขณะที่ค้นหาและอ่านข้อมูล จากนั้นผู้เรียนจะจัดระเบียบ จำแนกจัดประเภท กำหนด และกำหนดแนวคิดของข้อมูล ซึ่งในกระบวนการนี้ผู้เรียนจะพัฒนาทักษะการอ่านและกลายเป็นนักอ่านที่ดี 3) คิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีโอกาสนำข้อมูลที่ค้นคว้ามาเปรียบเทียบ ตีความประยุกต์ใช้ อนุมาน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และคิดอย่างสร้างสรรค์ 4) ใช้ความรู้และแนวคิดและสรุปผล ผู้เรียนใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้เพื่อสรุปผล ทำงานจริง สรุปผล แก้ปัญหา ตัดสินใจ หรือตอบคำถามสำคัญ 5) สื่อสารผลลัพธ์ ผู้เรียนสื่อสารผลลัพธ์ที่ได้จากกิจกรรมการวิจัยในหลากหลายวิธีที่เกิดขึ้น เช่น การเขียนรายงานวิจัย การวางแผนการทำงาน การนำเสนอผลงาน

จากการกล่าวมาข้างต้น กล่าวได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และลงมือปฏิบัติกระบวนการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนทำให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการเรียนรู้

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย (Research Methodology)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาโทชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 16 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 270-512 ปฏิบัติการพัฒนหลักสูตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบกิจกรรมโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ในรายวิชา 270-512 ปฏิบัติการพัฒนหลักสูตร จำนวน 5 แผน เป็นเวลา 15 สัปดาห์ จำนวน 45 ชั่วโมง ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 6 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 12 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการพัฒนา จำนวน 12 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การทดลองใช้หลักสูตร จำนวน 9 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การเขียนบทความวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปเผยแพร่ จำนวน 6 ชั่วโมง ทั้งนี้แผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยแผนที่ 1-4 มีค่าความเหมาะสมที่ 5.00 และแผนที่ 5 มีค่าความเหมาะสมที่ 4.67

2. แบบวัดความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร เป็นโจทย์ปัญหาเชิงสถานการณ์จำนวน 4 ข้อ ในแต่ละข้อจะมีข้อความถามย่อย รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนคือข้อละ 1 คะแนน รวมคะแนน 20 คะแนน ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบเลือกตอบจำนวน 4 ตัวเลือก ครอบคลุมความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร 4 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร 2) ความสามารถในการ

การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร 3) ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ 4) ความสามารถในการประเมินผลหลักสูตร ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินแล้วพบว่าทุกข้อมีค่าความสอดคล้องที่ 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะว่า “แบบประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้เป็นอย่างดี” จากนั้นนำแบบวัดความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรไปใช้นำร่องกับนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 10 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งนี้พบว่าค่าคะแนนความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.70 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นปานกลางสามารถนำไปใช้ได้

3. แบบบันทึกการสะท้อนคิด เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ เพื่อสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับความรู้สึกลงในกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ผลลัพธ์การเรียนรู้ การนำไปใช้ ปัญหาอุปสรรคหรือข้อเสนอแนะ ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญโดยเกณฑ์การตัดสินความเหมาะสมของแบบบันทึกการสะท้อนคิดที่ยอมรับได้ คือ ความเหมาะสมที่อยู่ในระดับมากขึ้นไป ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แบบบันทึกการสะท้อนคิด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ใช้เพื่อประเมินหลักสูตรที่นักศึกษาพัฒนาขึ้น เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale) 5 รายการประเมินที่ครอบคลุมความเหมาะสมของหลักสูตร ดังนี้ 1) ปัญหาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) เนื้อหาของหลักสูตร 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) สื่อประกอบการฝึกอบรม และ 7) การประเมินผลหลักสูตร เกณฑ์การตัดสินความเหมาะสมของแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรที่ยอมรับได้ คือ ความเหมาะสมที่อยู่ในระดับมากขึ้นไป ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ก่อนนำไปใช้จริง พบว่าแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้ค่าเฉลี่ย 5.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงแนวทางการทำวิจัย และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา

2. ผู้วิจัยดำเนินการวัดความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรของผู้เรียนโดยใช้แบบวัดความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรที่มีลักษณะเป็นโจทย์ปัญหาเชิงสถานการณ์ ซึ่งเป็นการวัดก่อนการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผนรวมระยะเวลา 15 สัปดาห์ สัปดาห์ ๑ ละ 3 ชั่วโมง โดยหลังการดำเนินการเรียนการสอนมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนเขียนแบบบันทึกการสะท้อนคิด

4. หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวัดความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรของผู้เรียนหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบวัดความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งการทำแบบวัดในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้กำหนดเวลาไว้อย่างชัดเจน และชี้แจงให้ผู้เรียนทราบร่วมกัน

5. ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนแบบวัดความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร ก่อนเรียน และหลังเรียน แล้วทดสอบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรด้วย การทดสอบที (t-test) แบบกลุ่ม

ตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent samples) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากนั้นพิจารณาผลจากแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินชิ้นงานหลักสูตรที่นักศึกษาพัฒนาขึ้น เพื่อนำไปสรุปผลและอภิปรายผลต่อไป

โดยการศึกษาครั้งนี้ผ่านการพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รหัสโครงการ (REC number) psu.pn.2-057/67

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. การทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent samples) โดยวัดก่อนและหลังการทดลอง (The One Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งการทดสอบทีครั้งนี้ ไม่ได้ต้องการอ้างอิงผลการวิจัยไปยังประชากร แต่ต้องการทดสอบความแตกต่างเท่านั้น

3. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอเนื้อหาแบบพรรณนาในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย (Results)

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาปริญญาโท

ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบกิจกรรมโดยใช้วิจัยเป็นฐาน และวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา 270-512 ปฏิบัติการพัฒนากิจกรรม หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ซึ่งผลการศึกษาและวิเคราะห์ในข้างต้นสามารถนำมาใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานและเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

กิจกรรม	เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน	ความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของ Seif (2021)
1. แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตร	6	ใช้การศึกษางานวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้กำหนดหัวข้อในการพัฒนาหลักสูตร	1) ระบุและชี้แจงปัญหา คำถาม ความท้าทาย
2. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	12	ใช้ผลการวิจัยร่วมกับกระบวนการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตร	1) ระบุและชี้แจงปัญหา คำถาม ความท้าทาย 2) ค้นหาและประมวลผลข้อมูล

ตารางที่ 1 แสดงกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานและเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม (ต่อ)

3. การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการพัฒนา	12		3) คิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์
4. การทดลองใช้หลักสูตร	6	ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตร	4) ใช้ความรู้และแนวคิดและสรุปผล
5. การเขียนบทความวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปเผยแพร่	6	ใช้ผลการวิจัยร่วมกับกระบวนการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตร	4) ใช้ความรู้และแนวคิดและสรุปผล 5) สื่อสารผลลัพธ์

เมื่อดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานจำนวน 5 แผน ได้มีการนำแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน การใช้วิจัยเป็นฐาน และการวัดและประเมินผล พิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนมีค่าความเหมาะสมในระดับมากที่สุด แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 5.00 แปลความว่าเหมาะสมมากที่สุด แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 5.00 แปลความว่าเหมาะสมมากที่สุด แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 5.00 แปลความว่าเหมาะสมมากที่สุด แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การทดลองใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 5.00 แปล ความว่าเหมาะสมมากที่สุด แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การเขียนบทความวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย 4.67 แปลความว่าเหมาะสมมากที่สุด รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ในการพัฒนาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาปริญญาโท

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
แผนฯ ที่ 1 แนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนฯ ที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนฯ ที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการพัฒนา	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนฯ ที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
แผนฯ ที่ 5 การเขียนบทความวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปเผยแพร่	4.67	0.12	เหมาะสมมากที่สุด
ภาพรวม	4.92	0.05	เหมาะสมมากที่สุด

ทั้งนี้จากการสะท้อนคิดหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-5 มีการสะท้อนคิดหลังการจัดการเรียนรู้ใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความรู้สึกลหลังการจัดการการเรียนรู้ และยังมีคำถามใดบ้างที่อยากจะถามเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนในวันนี้ 2) สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้และจะนำ

สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างไร และ 3) ปัญหาอุปสรรคหรือข้อเสนอแนะ นักศึกษาได้สะท้อนคิดไว้แต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความรู้สึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และยังมีคำถามใดบ้างที่อยากจะถามเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนในวันนี้ นักศึกษามีความรู้สึกที่หลากหลาย แต่เป็นไปในเชิงบวก ได้แก่ สนุก ประทับใจ ไม่กดดัน และท้าทาย ดังคำกล่าวของนักศึกษา ดังนี้

“เข้าใจมากขึ้น การรีวิวก่อนการทบทวนทำให้เห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงหลักสูตร และเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรมากขึ้น” (เลขที่ 6)

“กระบวนการเรียนช่วยให้เราเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น เช่น การศึกษาความต้องการของผู้เรียนหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทำให้มองเห็นภาพมากขึ้น” (เลขที่ 11)

“รู้สึกสนุก บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นกันเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริง” (เลขที่ 12)

“รู้สึก enjoy กับตัวเองในการเรียน และรู้สึกว่าเป็นการ sharing ความรู้ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา มากกว่าการสอนแบบบรรยาย” (เลขที่ 15)

ในส่วนของคำถามที่อยากถาม นักศึกษามีคำถามที่หลากหลาย และยังคงเป็นประเด็นในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่

“ในการพัฒนาหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้เรียนหรือมาตรฐานหลักสูตรมากกว่ากัน” (เลขที่ 6)

“แนวทางในการออกแบบหลักสูตรให้ทันสมัยหรือควรอัปเดตหลักสูตรบ่อยแค่ไหนเพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป” (เลขที่ 7)

“ถ้าต้องออกแบบหลักสูตรให้เด็กที่มีพื้นฐานต่างกันมาก ควรส่งเสริมการเรียนรู้อย่างไร” (เลขที่ 10)

“คุณสมบัติของหลักสูตรที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างไร” (เลขที่ 16)

ประเด็นที่ 2 สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้และจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างไร ทั้งนี้สิ่งที่นักศึกษาได้เรียนรู้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่นักพัฒนาหลักสูตรควรตระหนักถึง ได้แก่ ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังคำกล่าวของนักศึกษา ดังนี้

“ได้เรียนรู้กระบวนการได้มาซึ่งหลักสูตร เช่น การสำรวจความต้องการและผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ” (เลขที่ 1)

“ได้เรียนรู้ว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและหลักสูตรมีความสำคัญมาก” (เลขที่ 4)

“ได้เข้าใจคำว่าเรียนการสอนไม่ใช่แค่การถ่ายทอดความรู้จากครูไปยังนักเรียน แต่เป็นกระบวนการที่ต้องคำนึงถึงบริบทของผู้เรียน ความต้องการของสังคม” (เลขที่ 7)

“การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา” (เลขที่ 16)

ส่วนสิ่งที่ได้เรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน นักศึกษากล่าวไว้ดังนี้

“สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาที่ตนปฏิบัติงานอยู่ได้” (เลขที่ 1)

“สิ่งที่ทำได้เลยคือ วางแผนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน” (เลขที่ 2)

“การออกแบบแผนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละกลุ่ม และการใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ มาช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข” (เลขที่ 10)

ประเด็นที่ 3 ปัญหาอุปสรรคหรือข้อเสนอแนะ ได้แก่ ความรู้เดิมของผู้เรียน การบริหารจัดการเวลา และการค้นหาข้อมูล ดังคำกล่าวของนักศึกษา ดังนี้

“อุปสรรคเรื่องระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร ทำให้ทางกลุ่มมีความล่าช้า (เลขที่ 1)

“การออกแบบหลักสูตรต้องใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียนซึ่งต้องใช้เวลาในการศึกษา (เลขที่ 2)

“ตัวเองไม่มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตร จึงมีข้อจำกัดในการมองภาพรวมของกระบวนการทั้งหมด ทำให้เกิดความเข้าใจล่าช้า” (เลขที่ 3)

“การหาข้อมูลเพื่อสนับสนุนหลักสูตรเป็นเรื่องท้าทาย เพราะต้องใช้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและมีความทันสมัย” (เลขที่ 7)

2. ผลการศึกษาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาปริญญาโท

2.1 ผลการศึกษาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาปริญญาโท โดยใช้การทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test dependent) (n=16) วัดก่อนและหลังการทดลอง (The One Group Pretest-Posttest Design) ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนของความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้วิจัยเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาปริญญาโท

การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{d}$	$S.D._{\bar{d}}$	t
ก่อนการใช้กิจกรรมการเรียนรู้	9.37	2.24	3.12	2.08	5.888*
หลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้	11.43	2.70			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า นักศึกษาปริญญาโทมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร โดยมีค่าเฉลี่ยของการประเมินก่อนใช้กิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ที่ 9.37 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.24 ส่วนคะแนนของการประเมินหลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 11.43 คะแนน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.70 ตามลำดับ เห็นได้ว่านักศึกษามีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนของการประเมินหลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 การแปลผลการประเมินความเหมาะสมของทั้ง 3 หลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นชิ้นงานของนักศึกษาหลังจากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน โดยรายการประเมินทั้ง 7 รายการครอบคลุมประเด็น 1) ปัญหาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการและเหตุผล 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) เนื้อหาของหลักสูตร 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) สื่อประกอบการฝึกอบรม 7) การประเมินผลหลักสูตร ทั้งนี้ผลรวมทั้ง 7 ด้านของทั้ง 3 หลักสูตร มีดังนี้ 1) หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นการป้องกันการ

กลั่นแกล้งสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) 2) หลักสูตรฝึกอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.87$) 3) หลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$)

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาปริญญาโท

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีกิจกรรมที่หลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ความรู้จากการศึกษางานวิจัยและใช้กระบวนการวิจัยในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร อีกทั้งยังฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร ตลอดจนการคิดวิเคราะห์และบูรณาการเนื้อหาความรู้ในแต่ละส่วน ซึ่งผลของการพัฒนาหลักสูตรนี้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรโดยตรงตามกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร และผลสากับการจัดการเรียนรู้ที่นำกระบวนการวิจัยมาใช้เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ โดยนำกระบวนการวิจัย และผลการวิจัยมาใช้เพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตรในทุกขั้นตอน จึงเป็นกระบวนการที่สามารถช่วยฝึกฝนทักษะการวิจัย และความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรให้กับผู้เรียนได้ ตลอดจนการเชื่อมโยงเนื้อหาเพื่อการสร้างองค์ความรู้ ทั้งนี้สิ่งที่ผู้เรียนได้ค้นพบมีมากมาย ได้แก่ ทักษะการอ่านการเข้าใจคำศัพท์ ได้เรียนรู้เข้าใจ การตีความ และการคิดวิพากษ์ ได้เรียนรู้การแก้ปัญหา และท้ายที่สุดได้พัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการสนทนาอภิปรายและการเขียนผ่านการเขียนบทความวิจัย (ทิตินา แซมมณี, 2562, 144-145; ญาณิศา บุญจิตร, 2565, 81-96; Seif, 2021; Parra, 2021) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรอัษฎ ณรงค์เดชา (2568) ที่มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 2 เกี่ยวกับการศึกษางานวิจัยการสร้างอัตลักษณ์สินค้า พบว่าจากกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาขั้นตอนการทำงานและผลงานจนผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำความรู้จากงานวิจัยและการใช้กระบวนการวิจัยเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากชิ้นงานในการพัฒนาหลักสูตรที่ได้มาจากการเรียนโดยใช้วิจัยเป็นฐานมี 3 เรื่อง ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นการป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 3) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ซึ่งจะนำสู่การกระบวนการเขียนบทความวิจัยเพื่อเผยแพร่ในวารสารระดับชาติต่อไป ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาบัณฑิตในระดับบัณฑิตศึกษา

และสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ที่ได้กำหนดให้ใช้วิจัยเป็นฐานในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การวิจัย/นวัตกรรมที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และพัฒนาประเทศ (Research and Innovation Development: RID) (คณะศึกษาศาสตร์, 2565, 4-6) อีกด้วย

สิ่งสำคัญอีกประการคือ กิจกรรมการเรียนรู้ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและมีบทบาทที่ชัดเจน ทั้งบทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียน บทบาทสำคัญยิ่งของผู้สอน คือ การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และฝึกทักษะที่จำเป็นต่อกระบวนการวิจัยให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการทำวิจัย และผู้สอนยังส่งเสริมบทบาทของผู้เรียนด้านการฝึกทักษะกระบวนการที่สำคัญในการทำวิจัยและอภิปรายผลร่วมกับครูด้านทักษะกระบวนการวิจัย (Seif, 2021) ทั้งนี้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในรายวิชาปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ และความสามารถในการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ สุวัฒนา สงวนรัตน์ (2564, 645-659) ที่ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน รายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ซึ่งสาระความรู้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบที่ผู้วิจัยค้นพบ โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการสะท้อนคิดของผู้เรียนหลังการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า “การรีวิวเอกสารก่อนทำหลักสูตรทำให้เห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงหลักสูตรและเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรมากขึ้น” อีกทั้งยังกล่าวว่า “กระบวนการเรียนช่วยให้เราเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น เช่น การศึกษาความต้องการของผู้เรียนหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทำให้เห็นภาพมากขึ้น” จากการสะท้อนคิดพบว่าสอดคล้องกับแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานที่นำกระบวนการวิจัย และผลการวิจัยมาเพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอนจนสามารถทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรได้จนสำเร็จ

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาปริญญาโท

ผลการศึกษาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาปริญญาโท พบว่า คะแนนความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อมีการตรวจสอบความสามารถของผู้เรียนในการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา 270-512 ปฏิบัติการพัฒนหลักสูตร ที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ซึ่งผู้เรียนได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจำนวน 3 หลักสูตร ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น การป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 3) การพัฒนาหลักสูตร

ฝึกอบรบภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี โดยการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า หลักสูตรฝึกอบรบทั้ง 3 หลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการสะท้อนคิดหลังการจัดการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาปริญญาโท โดยผู้เรียนได้ให้การสะท้อนคิดไว้ว่า “ตัวเองไม่มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตร จึงมีข้อจำกัดในการมองภาพรวมของกระบวนการทั้งหมด ทำให้เกิดความเข้าใจล่าช้า” อีกทั้ง “การหาข้อมูลเพื่อสนับสนุนหลักสูตรเป็นเรื่องท้าทาย เพราะต้องใช้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและมีความทันสมัย” รวมถึง “การออกแบบหลักสูตรต้องใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียนซึ่งต้องใช้เวลาในการศึกษา” ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการสร้างประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรให้กับผู้เรียนโดยตรง

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีการนำผลวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาในส่วนต่าง ๆ และผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนรู้ ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2562, 144) ได้ให้ความเห็นว่า การใช้วิจัยเป็นฐานช่วยให้ได้รับประสบการณ์ตรงที่มีความหมายต่อตนเอง ผู้เรียนได้ฝึกการเชื่อมโยงเนื้อหาเพื่อสร้างองค์ความรู้ในการสร้างหลักสูตร โดยชิ้นงานหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนแสดงถึงความสามารถในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ และความสามารถในการประเมินผลหลักสูตร อีกทั้งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรนั้นนักศึกษาได้ลงมือวิจัยด้วยตนเองเองตามกระบวนการของการวิจัยเริ่มจากการระบุและชี้แจงประเด็น การค้นหาประมวลผลข้อมูล การคิดวิเคราะห์ การใช้ความรู้ในการสรุปผลและการสื่อสารผลลัพธ์ สอดคล้องกับ ทรงนคร การนา (2564, 21-41) ที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดทำแผนบทเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาครูช่วง ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการจัดทำแผนบทเรียนอยู่ในระดับมากและมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสามารถส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรได้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ (Knowles, 1980, 44) ที่ว่าการสร้างการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง จะทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนและต้องการรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง

สรุป (Conclusion)

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานในการพัฒนาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาปริญญาโท โดยในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยได้พัฒนาผ่านแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 5 แผนมีค่าความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
2. ผลการศึกษาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาปริญญาโทพบว่า หลังจากเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Mean= 11.43,

SD. = 2.70) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน (Mean= 9.37, SD. = 2.24) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และหลักสูตรฝึกอบรมทั้ง 3 หลักสูตรที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ผ่านการพิจารณาความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีความเหมาะสมทั้ง 3 หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นความสามารถของนักศึกษาที่บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ข้อที่ 2

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่ามีค่าความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เนื่องจากเป็นกระบวนการที่มีรายละเอียดและต้องอาศัยทักษะขั้นสูง ผู้สอนอาจประเมินทักษะของผู้เรียนเบื้องต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้

2. จากการวิจัยแม้พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสามารถพัฒนาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาได้ แต่ยังพบว่าการพัฒนาหลักสูตรมีข้อจำกัดเรื่องเวลา เพราะขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรมีความซับซ้อนและรายละเอียดค่อนข้างมาก ผู้สอนจึงต้องวางแผนให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น หรืออาจวางแผนจัดกิจกรรมให้ต่อเนื่องกับรายวิชาอื่นที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและทันต่อเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. อาจมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล ทักษะในการคิดวิเคราะห์ และทักษะในการเชื่อมโยงข้อมูล ควบคู่กับความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

2. อาจพิจารณาใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบอื่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรของผู้เรียนเพิ่มเติม เช่น การคิดเชิงออกแบบ ปรากฏการณ์เป็นฐาน สถานการณ์เป็นฐาน บริบทเป็นฐาน เป็นต้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

1. หลักสูตร คณะ หรือมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษาโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-based learning) ในทุกรายวิชา เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การคิดแก้ปัญหา การคิดเชิงสร้างสรรค์ และทักษะกระบวนการวิจัย เพื่อส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมบนฐานการวิจัย

2. หลักสูตร และคณะที่เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ควรมีการกำหนดนโยบายหลักของหลักสูตรในการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความสามารถ เชี่ยวชาญ และเป็นผู้นำในการพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สืบเนื่องจากปัจจุบันการจัดการศึกษาในทุกระดับมีความคาดหวังให้ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความสามารถ และเชี่ยวชาญในการพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการศึกษาของชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). 6 นโยบายและจุดเน้นสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ 2566. <https://moe360.blog/2023/01/06/6166/>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). ภาพใหม่การศึกษาไทยต้องรับมือโลก VUCA TEPForum 2019. <https://www.bangkokbiznews.com/social/837371>
- กัลยา สร้อยสิงห์. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาทางด้านอุตสาหกรรมบริการ. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 15(2), 381-396. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journaldte/article/view/249362/168103>
- คุรุสภา. (2562). ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/E/068/T_0018.PDF
- คุรุสภา. (2562). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2563/E/109/T_0010.PDF
- คณะศึกษาศาสตร์. (2565). หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จันทิมา หิรัญอ่อน. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรช่างอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์. วารสาร มทรส. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 4(1), 105-225. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmutsb-hs/article/view/154359/136584>
- ญาณิศา บุญจิตร. (2565). รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาการประกันคุณภาพการศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 16(2), 81-96. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU/article/view/246020/172565>
- ทรงนคร การนา. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดทำแผนบทเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาครูช่าง. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(1), 21-41. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pnuhuso/article/view/242174/169364>
- ทิตนา แคมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 23). โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญาพร ก่องจันทร์. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในการส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 18(1), 103-112. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yr_u_human/article/view/252525

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ เพียวร์ ยินดีสุข. (2562). *ทักษะ 7C ของครู 4.0 PLC & Log book*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งชัชดาพร เวระชาติ. (2567). รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตสาขาการบริหารการศึกษา. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)*, 6(4). 259-274. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/271809/185944>
- วนิดา ภูขำนิ, วัฒนา สุวรรณไตรย์, ไซยา ภาวะบุตร (2564). การพัฒนาสมรรถนะของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: กรณีโรงเรียนบ้านนาตาลคำฆ่า. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(3), 155-169. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/251129>
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2564). *การพัฒนาหลักสูตร จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วัฒนาพร กระจับทุกซ์. (2563). สมรรถนะเด็กไทยในยุคพลิกผัน (VUCA World). *ครูสภาวิทยากร Journal of Teacher Professional Development*, 1(1), 8-10. <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/withayajarnjournal/article/view/240674/163802>
- วิชัย วงษ์ใหญ่, มารุต พัฒนาผล. (2563). *บุคคลแห่งการเรียนรู้ในโลก VUCA*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรอัญญ ณรงค์เดชา, (2568). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน Research-Based Learning: RBL ในรายวิชาการสร้างแบรนด์และออกแบบอัตลักษณ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 16(1), 237-250. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ajnu/article/view/276527/180384>
- สุพจน์ อิงอาจ. (2564). *มติชนมติครู: ผู้นำการศึกษายุค VUCA World*. http://www.matichon.co.th/education/news_2578997
- สุวิทนา สงวนรัตน์. (2564). ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน รายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(2), 645-659. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/249872/168848>
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศักยภาพและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2565-2570*. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2563). *การพัฒนาหลักสูตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Julieta, N., Luis, N. (2019). Research-based learning: a case study for engineering students. *International Journal on Interactive Design*

and Manufacturing (IJIDeM), 13, 1283–1295.

<https://link.springer.com/article/10.1007/s12008-019-00570-x>

Knowles, M. S. (1980). *The Modern Practice of Adult Education: From Pedagogy to Andragogy*. Englewood Cliffs: Prentice Hall/Cambridge.

Parra, J. (2021). *How to Trigger Research-Based Learning in the Classroom?*.

<https://observatory.tec.mx/edu-bits-2/research-based-learning>

Seif, E. (2021, September 17). *Research based learning: A lifelong learning necessity*.

Solution Tree Blog. <https://www.solutiontree.com/blog/research-based-learning-a-lifelong-learning-necessity>